

Решение № 464 от 28.05.2007 г. по н.д. № 234/2007 г.

III н.о. на ВКС, докладчик - съдия Павлина Панова

Чл. 301, ал. 1, т. 1 НПК

Чл. 301, ал. 1, т. 2 НПК

Чл. 348, ал. 1, т. 2 НПК

Чл. 348, ал. 3, т. 1 НПК

Касационната жалба, подадена лично от подсъдимия Т., съдържа твърдение за неправилно приложение на закона, доколкото първоинстанционният съд не е направил правилна интерпретация на доказателствата по делото, които според него не сочели по никакъв начин, че той е извършител на деянието. По същество се иска касационният съд да постанови решение, с което той да бъде оправдан, като алтернативно се прави и искане за връщане на делото за ново разглеждане на делото.

Пред касационната инстанция служебният защитник на подсъдимия поддържа жалбата му по изложените в нея доводи, като сочи, че двете съдебни инстанции не са положили всички усилия за разкриване на обективната истина по делото, тъй като не са събирали доказателства в посока на други версии, а някои доказателства са игнорирани. Сочи се, че въззивният съд не е обсъдил противоречията в доказателствата, поради което е приложил неправилно закона.

Представителят на ВКП изразява становище за неоснователност на жалбата, като счита, че авторството и механизма на престъплението са доказани.

Върховният касационен съд, трето наказателно отделение, като обсъди доводите на страните и извърши проверка на атакувания въззивен съдебен акт, установи следното:

Запознавайки се с материалите по делото, удостоверяващи извършените действия по събиране на доказателства от първоинстанционния съд, ВКС констатира, че веществените доказателствени средства, на които са се позовали и двете съдебни инстанции по фактите, не са били приобщени към доказателствата по делото по надлежния процесуален ред. С оглед обстоятелството, че СРС представляват класифицирана информация, съдът е приобщил същите, но след като е отстранил всички присъстващи от залата, което означава, че това е станало в отсъствието и на страните по делото. Но ако прокурорът, внесъл обвинителния акт, е бил наясно с наличните доказателства по делото, с които е искал да обоснове обвинението и неговото авторство, то за подсъдимия Т. наличието на доказателствени средства, изготвени по реда на СРС и най-вече тяхното съдържание, е останало неизвестно, както в хода на цялото досъдебно производство, така и в двата стадия на съдебното производство - пред Х. окръжен съд и пред П. апелативен съд. По този начин част от доказателствата по делото, на които са се позовали инстанциите по фактите, не са били достъпни за подсъдимия и той не е успял да организира своята защита. Обстоятелството, че не е давал обяснения пред съда, не бил могло да се счита за нежелание да направи каквито и да е изявления, защото, ако той би бил наясно, че срещу него има и ще се използват и други доказателства, то той вероятно би предприел и друга линия на своето процесуално поведение. Характерът на доказателствените средства, получени при използването на СРС, не променя съществуването им на доказателствени източници в наказателния процес, поради което те следва да се подчиняват на неговите правила по събирането на доказателства и в частност на чл. 283 НПК. Частта от делото, която съдържа доказателствените материали, върху които са обективирани резултатите от приложените специални разузнавателни средства, е неделима част от него и не би могла да се подчинява на други процесуални норми, освен на тези на НПК. Данните, получени в резултат на специалните разузнавателни средства (СРС), се подчиняват на режима на специалния

закон (ЗЗКИ) до момента, в който органите на досъдебното производство по силата на планираната от тях тактика по разследване по всяко конкретно дело се позоват на получената чрез тях информация и на доказателствените средства, чрез които тя се възпроизвежда. Щом обаче органите на досъдебното производство или съдът решават, че тази информация има значение за правилното решаване на делото и са я включили в общата съвкупност на доказателствените материали чрез съответните доказателствени средства, то те се подчиняват вече на правилата на НПК при спазване на всички основни начала на наказателния процес, вкл. и на изискването за равнопоставеност на страните. Тези принципи изключват възможността въпросите, касаещи виновността или обосноваването предположение за участие в престъплението (по чл. 301, ал. 1, т. 1 и т. 2 НПК), да се решават въз основа на доказателствени материали, които не са известни на страните (в случая на подсъдимия). НПК е категоричен, че за съда съществува забрана да основава крайното си решение върху доказателствени материали, с които е запознат представителят на обвинението, но които са останали в тайна за обвиняемия и неговия защитник, (в този смисъл са и постановените решения на ЕСПЧ по делата „Илийков“, „Шишков“ и „Николов“).

Забраната за позоваване на съда на доказателства, които са останали неизвестни за страните или на някоя от тях, е гаранция за провеждане на справедлив наказателен процес, зачитащ равенството на страните в наказателното производство. Като е приел, че едно от доказателствата за авторството на поде. Т. се съдържа в протокола, удостоверяващ проведено СРС, който не е бил приобщен по надлежния процесуален ред, така че да станат достояние на подсъдимия съдържащите се в него доказателства, първоинстанционният съд е допуснал особено съществено нарушение на правото на защита на подсъдимия - да разбере в какво точно е обвинен, въз основа на какви доказателства и адекватно да организира защитата си -чл. 55, ал. 1 НПК, респ. чл. 6, пар. 3, б. „а“ и б. „б“ от ЕКПЧОС. Въззивният съд е бил длъжен да констатира този съществен процесуален пропуск и да го отстрани, което не е сторил, а позовавайки се на това ненадежно приобщено доказателствено средство, сам е мултиплицирал грешката на първата инстанция.

При наличието на това съществено процесуално нарушение, съставляващо касационно основание по чл. 348, ал. 1, т. 2, вр. ал. 3, т. 1 НПК въззивният съдебен акт следва безапелационно да бъде отменен и делото да бъде върнато за ново разглеждане, в хода което допуснатото нарушение да бъде отстранено чрез приобщаването на доказателственото средство по надлежния процесуален ред. В хода на новото разглеждане на делото съдът следва да съобрази и обстоятелството, че за преценката на процесуалната годност на протокола, удостоверяващ изготвянето на СРС, следва да се изискат всички документи, удостоверяващи спазването на процедурата по чл. 111а НПК (отм.), сегашни чл. чл. 173-175 НПК, каквито към този протокол понастоящем не са приложени. След тяхното прилагане е необходимо и да се провери компетентността на „съответния ръководител“ по см. на чл. 13 ЗСРС, изготвил искането за прилагане на СРС.